

ZACHÓD A ŚWIAT ISLAMU – ZROZUMIEĆ INNEGO

pod
redakcją Izabeli Kończak
i
Marty Woźniak

*Zachód a świat islamu –
Zrozumieć Innego*

UNIWERSYTET ŁÓDZKI

Katedra Bliskiego Wschodu i Północnej Afryki

**Zachód a świat islamu –
Zrozumieć Innego**

**pod redakcją Izabeli Kończak
i Marty Woźniak**

Łódź 2012

© Copyright by Katedra Bliskiego Wschodu
i Północnej Afryki UŁ, 2012

RECENZENCI

prof. dr hab. Katarzyna Pachniak,
prof. dr hab. Marek Dziekan

REDAKTORZY

dr Izabela Kończak, dr Marta Woźniak

PROJEKT OKŁADKI

Hubert Michlewski

SKŁAD I ŁAMANIE

Karolina Mirys-Kijo

Katedra Bliskiego Wschodu i Północnej Afryki UŁ
ul. Narutowicza 59a, 90-131 Łódź
e-mail: kbwism@uni.lodz.pl
www.kbwipa.uni.lodz.pl

ISBN 978-83-63547-02-8

Spis treści

Słowo wstępne.....	7
I. Podstawy teoretyczne	9
Karolina Rak <i>Malek Bennabi – wokół teorii cywilizacji</i>	9
Anna Paluszek <i>Podmiotowość polityczna muzułmanów – rozważania teoretyczne</i>	15
Paweł Mączka <i>Muzułmanie w nowoczesnym społeczeństwie zachodnim – tożsamość kulturowa i polityczna europejskich muzułmanów</i>	24
II. Muzułmanie w Europie	32
Karolina Matros <i>Muzułmanie w europejskiej przestrzeni publicznej na przykładzie miast niemieckich</i>	32
Andrzej Albinia <i>Tatarzy południowo-zachodniej Lubelszczyzny</i>	41
Olga Nadszakula <i>„Swoi” czy „obcy” – stosunek do wyznawców islamu w Rosji</i>	49
III. Muzułmański ekstremizm	58
Rafał Smoleń <i>Dżihad. Wojna zbrojna czy duchowa?</i>	58
Anna Rusinek <i>Zrozumieć terrorystę... Dlaczego niektórzy muzułmanie w Europie radykalizują się?</i>	66
Marta Tobota <i>Od dżihadu Maitatsine do starć Boko Haram – eskalacja islamizmu w północnej Nigerii</i>	75

IV.	Niearabski Bliski Wschód.....	85
	Katarzyna Kleiber <i>Nacjonalizm i aryjskość – irańskie interpretacje europejskich koncepcji</i>	85
	Nina Mocior <i>Zrozumieć Iran – bilans dialogu Unii Europejskiej i Iranu</i>	91
	Anna Chomętowska-Kontkiewicz <i>Globalizacja kontra islamizacja: dwubiegumowy wizerunek Turcji w polskiej prasie opiniotwórczej</i>	100
	Jakub Gustaw Gajda <i>Paszunowie – zaciekli wrogowie, a może trudni partnerzy Zachodu?</i>	107
V.	Filozofia, historia, prawo, gospodarka	115
	Damian Kokoć <i>Inspiracje helleńskie w filozofii Al-Farabiego</i>	115
	Błażej Cecota <i>Wizerunek Arabów w „Historii” Leona Diakona</i>	124
	Anna Ślęzak <i>Adopcja w świetle regulacji prawa muzułmańskiego a zachodnie rozumienie tej instytucji</i>	132
	Mateusz Smolaga <i>Kraje arabskie jako wschodzący donatorzy Oficjalnej Pomocy Rozwojowej</i>	138
VI.	Wpływy kulturowe i popkulturowe.....	148
	Katarzyna Skonka <i>Twórcy pochodzenia palestyńskiego a świat Zachodu</i>	148
	Barbara Szot <i>Elementy orientalne w cyklu Opowieści z Narnii C.S. Lewisa</i>	154
	Marta Minakowska <i>Relacje Immy–Zachód na podstawie wątków filmowych</i>	160
	Magdalena Nowaczek-Walczak <i>„Milionerzy” inaczej, czyli „jaka jest najdłuższa podróż, którą kiedykolwiek odbył człowiek? – podróż Proroka Muhammada z Jerozolimy do Nieba”</i>	165
	Michał Moroz <i>Meny internetowe i ich muzułmańskie warianty</i>	173
	Andrzej Klinek <i>Fenomen popularności globalnej star-architektury w rejonie Zatoki Perskiej</i>	180
	Noty o autorach	189

Słowo wstępne

*Jest dla mnie jasnym, że istnieje wiele „islamów”
i wiele różnych „Zachodów”.*

Paolo Dall'Oglio

Oddany do rąk Czytelnika tom zbiorowy *Zrozumieć Imego: Zachód a świat islamu* zawiera dwadzieścia trzy teksty układające się w monografię obejmującą kilka kręgów tematycznych, z których dwa najważniejsze dotyczą problemów wewnętrznych świata muzułmańskiego (świat arabski, Turcja, Iran, Afganistan, muzułmańska Czarna Afryka) oraz kontaktów na linii Wschód-Zachód, a dokładniej islam-Zachód.

W książce podjętych zostało kilka tematów, które już – od innej strony – były prezentowane i analizowane w polskim piśmiennictwie arabistycznym, islamistycznym i politologicznym, jak zagadnienie terroryzmu i ekstremizmu (R. Smoleń, A. Rusinek, M. Tobota) czy współpracy na linii islam-Zachód (M. Smolaga), jednak znaczna część tekstów odnosi się do problematyki mało znanej lub w ogóle nieznanej w Polsce.

Chodzi tu na przykład o zagadnienia architektury arabskiej w krajach Zatoki (A. Klimek), kwestie związane z prawem muzułmańskim (A. Ślęzak) i muzułmańską filozofią (D. Kokoć), czy też o współczesnych myślicieli świata arabskiego, jak np. Malek Bennabi (K. Rak). Nie zabrakło historycznego spojrzenia na islam (B. Cecota), ani refleksji teoretycznej nad aktualną sytuacją muzułmanów (A. Paluszek, P. Mączka).

W interesującej perspektywie ukazane zostały także relacje islam-Zachód w kontekście Turcji (A. Chomętowska-Kontkiewicz), Iranu (K. Kleiber, N. Mocior) i Afganistanu (J.G. Gajda). Ważny jest również wątek islamu w Europie – w Polsce (A. Albinia), Niemczech (K. Matros) i Rosji (O. Nadskakula). Kilka artykułów poświęcono zagadnieniom mediów, kultury i popkultury (K. Skonka, B. Szot, M. Minakowska, M. Nowaczek-Walczak, M. Moroz).

Wchodzące w skład książki teksty zostały zebrane w 2010 roku, niemniej jednak stanowią istotny wkład w polskie badania nad światem islamu; o części z nich zaś można powiedzieć wprost, że mają istotne znaczenie dla arabistyki i islamistyki w szerszym, międzynarodowym kontekście.

Warto dodać, że autorami tekstów tworzących książkę są młodzi badacze z rozmaitych ośrodków akademickich w Polsce – m. in. z Łodzi, Warszawy i Wrocławia. Dowodzi to, że młodzi

przedstawiciele nauki, reprezentanci rozmaitych dziedzin dostrzegają wagę problematyki muzułmańskiej we współczesnym świecie.

Biorąc pod uwagę całą książkę, można stwierdzić, iż praca o tak interdyscyplinarnym charakterze, koncentrująca się jednak na zasygnalizowanym w tytule problemie, jak dotąd w Polsce się nie ukazała, stanowi więc nowość na rynku prac orientalistycznych.

Izabela Kończak, Marta Woźniak, 30 marca 2012 r.